

GENTSE MEMORIEDAGEN: 18 en 19 MEI

18 Mei 1478

Intrede van Raphaël de Mercatel als 59e Abt van de St-Baafsabdij. Hij zou dit bijna 30 jaar blijven.

Deze bastaardzoon van Filips de Goede werd geboren in 1437. Zijn moeder was een Brugse schone die kort voor of na de geboorte van haar zoon huwde met een lid van het Venitiaans koopmansgeslacht Marcadelli, zodat Raphaël de naam meekreeg van de man van zijn moeder.

Al zeer vroeg werd hij Benedictijnermonnik in de St-Pietersabdij, wat hem niet belette te gaan studeren aan de Universiteit van Parijs waar hij in 1462 - hij is dan 25 jaar - de titel behaalt van "Magister theologiae", anders gezegd Doctor in de Godgeleerdheid.

Het jaar nadien wordt hij aangesteld als abt van de St-Pietersabdij te Oudenburg.

In 1478 wordt hij abt van de St-Baafsabdij. Het is hij die er de Romaanse kloostergang liet herbouwen. Hij liet ook het Refugehuis dat de abdij bezat in Brugge volledig herbouwen en inrichten als een luxueus verblijf. Het was trouwens daar dat hij meestal verbleef.

Een groot deel van zijn immens fortuin besteedde hij aan het aanleggen van een prachtige bibliotheek. Zelf een ervaren paleograaf, liet hij peperdure copieën maken van vele zeldzame oude geschriften die rijkelijk geïllustreerd werden met prachtige miniaturen. Verschillende van deze zeldzame stukken bevinden zich in Engeland en Spanje. Gelukkig wordt het grootste deel (17 stuks) bewaard in onze Universiteitsbibliotheek; ook in de bibliotheek van het Bisdome berusten een 6-tal exemplaren.

Raphaël de Mercatel was niet alleen een zeer gecultiveerd personage, hij was eveneens een behendig politicus en een bekwame financier. Hij kon het zich veroorloven aanzienlijke leningen toe te staan aan Maximiliaan van Oostenrijk, wat de abdij dan meteen vrijstelde van eventuele militaire opeisingen en bezettingen.

Wij weten niet zo danig veel over zijn privé-leven. Dit willen wij toch vermelden, ter intentie van dezen die nog altijd zouden menen dat het kloosterleven destijds een aaneenschakeling was van vasten, armoede, ontberingen, soberheid, gebrek aan alle comfort, kortom een ver doorgedreven ascetisme: deze abt van de St-Baafsabdij, gewezen abt van de abdij van Oudenburg, gewezen monnik van de St-Pietersabdij, "en passant" Bisschop "in partibus" van Rhodos, ging graag jagen in de bossen van Latem. Zijn natuurlijke zoon Antoine was kapelaan in de St-Niklaaskerk alhier. Wegens zijn enorme ver-

diensten op het cultureel vlak vegen wij daar vlug de spons over.

In 1507 stelde hij zijn opvolger aan en trok zich terug in zijn geliefkoosd verblijf in Brugge waar hij het jaar nadien zou sterven. Zijn lichaam, geëscorteerd door 100 ruiters, werd teruggebracht naar Gent waar het met veel praal begraven werd in de abdijkerk.

18 Mei 1578

Het begin van de 2e Beeldenstorm.

Had de eerste beeldenstorm alhier, 12 jaar voordien, een min of meer improvisatorisch karakter, deze keer was het beter georganiseerd en de zaak werd methodisch aangepakt. Niet zo verwonderlijk als men weet dat wij toen leefden onder het Calvinistisch Bewind.

Zondag 18 Mei 1578 was het Sinksen. In de kloosters werden vanzelfsprekend religieuze diensten gehouden. Rond 11 uur verscheen er bij de Minderbroeders, de Predikheren, de Augustijnen en de Vrouwebroers een bende van een 200-tal soldaten. Zij begonnen onmiddellijk en op systematische wijze aan de hun opgelegde taak: de mislezende priesters werden de kazuifels afgegrukt, de 4 kloosters werden onmiddellijk gesloten en de paters en broeders erin gevangen gezet.

Het voorwendsel was dat de Minderbroeders in Brugge zich zouden bezondigd hebben aan sodomie. Dit was toch wel een beetje ver gezocht om ook bij de Predikheren, Augustijnen en Vrouwebroers binnen te vallen en er alles te plunderen. Zo iets werkt natuurlijk aanstekelijk en weldra verscheen het gespuis ten tonele. Het bracht vrouw en kinderen mee en men begon lustig, in familieverband, boeken, bedden en andere zaken uit de vensters van de kloosters te gooien. Al wat bruikbaar was werd meegenomen naar huis. Het Magistraat had wel uitgeroepen dat al de gestolen goederen moesten afgegeven worden op het Stadhuis, maar dat bleef vanzelfsprekend een vrome wens.

Een kroniekschrijver die het meemaakte vertelt: "Als zy genoeg gedronken hadden, liepen zy dan in de kelder en trokken de tappan uyt alle vaten, laetende alles verquisten en verloren loopen. In zommige kloosters maekten zy slidderbanen van de Boter. In de kerk wierd alles gebroken en uytgeplundert, zy speelden op de Orgels, gingen spots-ge-wys Processien en bedreven meer diergelyke buytenspoorigheden. Hun goddeloosheyd was zoo buyten maeten groot, dat het ongelooflyk is al wat zy deden: en ik zelve, die dit opgeteekent hebbe, en zouden 't niet geloofte hebbe, waer 't niet dat ik het niet gezien hebbe." De systematische vernieling ging ook de volgende dagen door. "Den 22n zag men in de Kerke van de Minder-Broeders omtrent de Predikstoel liggen branden een groot Vuur van Beelden, Schilderyen en Autaer-Cie-raden."

Een groot deel van de kunstschaten die men gedurende de 1e beeldenstorm had kunnen redden werden nu definitief vernietigd.

18 Mei 1585

De raad van Vlaanderen zetelt voor de eerste maal terug in Gent na het einde van het Calvinistisch Bewind.

18 Mei 1814

Aankomst van de Seminaristen, terug uit Wezel. Althans dezen die het overleefd hadden.

Nadat Napoleon Maurice de Brogolie had gevangen gezet, benoemde hij de la Brue de Saint-Bauzille tot nieuwe bisschop van Gent. Deze werd door de geestelijkheid niet erkend.

In de grote mis op 25 Juli 1813 waren slechts 3 seminaristen aanwezig van de 36 die er normaal moesten zijn. Slechts 30 van de 1200 priesters van het bisdom aanvaardden de nieuwe bisschop.

De Prefect Desmousseaux bracht de namen van de opstandige seminaristen op de lijst van de conscriptie. De seminaristen E. Van den Hecke en Emm. Helias d'Huddeghem, die beschouwd werden als leiders van de rebellen, werden opgesloten in de gevangenis Ste-Pélagie in Parijs.

158 Seminaristen werden verbannen naar Wesel in Duitsland waar ze ingelijfd werden in een artillerieregiment.

53 seminaristen zouden hun land niet terugzien; zij kwamen om van de ontberingen.

In 1840 werd in de St-Jozefskapel van de St-Baafskathedraal een epitaaf van de weggevoerden geplaatst.

18 Mei 1872

Dood te Gent van Camille De Bast.

Deze orangistische industrieel die een "Filature de Coton et Tissage mécanique" had op de Coupure, werd geboren op 30 Augustus 1807.

18 Mei 1879

Inhuldiging van de Kiosk op de Kouter.

Hij werd gemaakt naar de plans van Adolphe Pauli.

18 Mei 1897

Geboorte van Edgar Colle.

Deze Gentenaar was de sterkste schaker die België ooit gehad heeft. Hij stierf alhier op 19 April 1932.

18 Mei 1910

Dood in de Laurent Delvauxstraat van Florimond Van Duyse.

Deze telg uit een gekend geslacht werd geboren op het “Garenplaatske” op 8 Augustus 1843.

Zijn vader was de dichter en stadsarchivaris Prudens, zijn broer Daniël was een vermaarde oogheelkundige en zijn broer Hermann was de eerste Conservator van ons Oudheidkundig Museum.

Van jongsaf was het duidelijk dat de muziek een grote rol zou spelen in zijn leven. Vanaf zijn 7e volgt hij reeds lessen aan het Conservatorium. Op zijn 15e componeert hij zijn eerste Romance en op zijn 17e toondichtte hij reeds operettes. Een van zijn leraren is Karel Miry.

Van hem kan gezegd worden dat hij een dubbel leven leidde. Enerzijds is de muziek nooit weggeweest uit zijn leven, anderzijds studeerde hij Rechten aan de Universiteit. Als 27-jarige is hij advocaat aan de Balie van Gent, als 30-jarige behaalt hij de 2e Prijs van Rome.

Hij wordt eerste Krijgsauditeur in Antwerpen, vanaf 1882 in Oost-Vlaanderen.

Enerzijds de minzaamheid in persoon, anderzijds een buitengewoon strenge krijgsauditeur die de bijnaam “de man met de ijzeren arm” krijgt.

In 1888 verwekt hij sensatie door een rekwisitorium in het Vlaams te houden. Hij zal trouwens verder blijven ijveren voor het gebruik van het Nederlands in de Krijgsraad.

In 1903 is hij een van de oprichters van de “Liederavonden voor het Volk” die doorgaan in het Lakenmetershuis. Hij maakt een diepgaande studie van oude Vlaamse volksliederen, gaat snuisteren in liederboeken van de 16e tot de 19e eeuw, copieert tal van oude liederen en legt een fichesysteem aan in oude sigarenkistjes. Verscheidene publicaties over dit onderwerp worden trouwens bekroond.

Zijn grote verdienste bestaat er in dat hij honderden oude volksliederen redde van de vergetelheid.

In het begin van deze eeuw kwam zijn standaardwerk tot stand: “Het Oud Nederlandsch Lied” in 3 delen, niet minder dan 2.800 bladzijden, tekst en melodie van 714 oude Nederlandse liederen.

Hij liet een statig huis bouwen in de Laurent Delvauxstraat. De gedenkplaat die er geplaatst werd in 1938 is er nu nog te zien. Zij draagt de volgende tekst: “In dit huis woonde, arbeidde en stierf Florimond Van Duyse, musicoloog. Hij redde de volksschat van het oude Nederlandsch lied.”

Florimond Van Duyse werd begraven in het familiegraf op het Campo Santo.

19 Mei 1807

Uit een verslag van de Prefect van het Schelvedepartement blijkt dat gedurende de eerste drie maanden van dit jaar 106 soldaten van het Departement deserteerden.

19 Mei 1812

Dood te Gent van André Bénéoit Steven I.

Deze drukker-uitgever werd geboren te Kassel op 12 oktober 1757.

In 1794 vinden wij hem in Gent als drukker van de Franse bezetter.

Uitgever van bladen waarvan de meesten slechts een kortstondig bestaan kenden: “De Vaderlandsche Gazette”, “De Dagelijkschen Courier van het Departement van de Schelde”, “Den Demokraat”.

Lid van de loge “La Félicité Bienfaisante”.

Zie ook “Ghendtsche Tydinghen” - 1983 - N° 1 - pp. 28-36

19 Mei 1839

Geboorte te Gent van Kanunnik Gustave de Battice.

Hij was Directeur van het Seminarie in Gent toen hij in 1877 benoemd werd tot co-adjudator van Mgr. Bracq.

Het was onder zijn administratie dat in Maart 1878 een herderlijke brief verscheen tegen de stadsscholen.

Er werd in gezegd “que ces écoles étaient confiées à des mains dangereuses ou perfides et que ceux qui réclament l’enseignement laïque veulent former des libéraux, des indépendants, des libres-penseurs qui, après peu de temps, deviennent des libres-viveurs ne craignant que les gendarmes et la Cour d’assises.”

Dit gaf aanleiding tot een energiek protest van het Schepencollege. Het Van Crombrughe's Genootschap organiseerde een imposante manifestatie onder leiding van Jules De Vigne en Rolin-Jacquemyns.

19 Mei 1866

Dood van Pierre-Jacques Goetghebuer.

Deze man wiens naam de Gentse heemkundige familiair in de oren zal klinken werd hier geboren op 26 Februari 1788.

Het begon al goed: hij gaat naar onze Academie en kaapt er al de eerste prijzen weg. In 1810, hij is dan 22 jaar oud, verovert hij de zeer begeerde medaille in de wedstrijd voor Architectuur. Na deze bekroning wordt hij benoemd tot leraar van Architectuur aan de school waar hij enkele maanden voordien nog leerling was. Een bijzonder vlugge promotie, maar wel verdiend.

Gedurende 9 jaren vervult hij deze professorale taak met veel ijver en toewijding, maar hij dient dan zijn ontslag in om wat meer vrijheid te krijgen en te kunnen reizen.

Goetghebuer was niet alleen een bekwame architect (hij bouwde o.m. het gekende "Hôtel de la Poste" op de Kouter) maar tevens een zeer knappe tekenaar en graveerder. Hij oogste roem met zijn "Choix des Monuments, Edifices et Maisons les plus remarquables du Royaume des Pays-Bas" dat hij opdroeg aan Koning Willem I.

Het bevatte 120 gravures van merkwaardige gebouwen in Noord- en Zuid-Nederland. Zij munten uit door nauwkeurigheid en correcte detailweergave. Het zijn stuk voor stuk betrouwbare documenten.

Maar Goetghebuer doet veel meer dan dat, gedurende meer dan een halve eeuw zal hij alle tekeningen, aquarellen, plannen, medailles, prenten, handschriften en andere documenten verzamelen die betrekking hebben op Gentse kerken, kloosters, abdijen, begijnhoven, burgerlijke gebouwen, straten, pleinen, wijken, stoeten, standbeelden, maatschappijen en zo zouden wij nog een tijdje verder kunnen gaan.

Wanneer Goetghebuer in 1866 stierf bevatte zijn verzameling meer dan 4.000 dergelijke documenten. De Stad kocht ze aan voor 7.000 fr. Zij berust nu in het Stadsarchief en werd aanzienlijk uitgebreid door schenkingen en aankopen. Zij is gekend onder de naam "Atlas Goetghebuer". Maar laat u toch niet misleiden door dat woord "Atlas" en als ge naar de leeszaal van het Stadsarchief zou gaan, vraag dan niet aan de bediende of hij u even het "Atlas Goetghebuer" wil brengen. Het zou kunnen dat de man een beroerte krijgt. Deze zogenaamde Atlas neemt een hele kamer in beslag.

19 Mei 1867

Uitgang van de grote St-Machariusprocessie.

U kunt meer lezen over St-Macharius en de processie van dezelfde naam in "Ghendtsche Tydinghen" - 1981 - N° 5 - pp.242-262

19 Mei 1889

Eerste opvoering in Gent van "Lakmé" van Leo Delibes.

19 Mei 1895

Eerste opvoering in Gent van "Paillasse" van Leoncavallo.

19 Mei 1900

Geboorte van Maurits Van Wesemael.

Hij behaalde zijn diploma van onderwijzer in 1921.

Van 1921 tot 1922 was hij onderwijzer in de Acaciastraat, van 1922 tot aan zijn oppensioenstelling in de Van Monckhovenstraat.

Van 1924 tot 1934 was hij bibliothecaris van het Willemsfonds in het Lakenmetershuis.

Maar hij was niet alleen gekend als onderwijzer, maar ook als folklorist en als heemkundige. Van in het begin en tot aan zijn dood was hij een trouwe en graag gelezen medewerker van ons tijdschrift.

Hij stierf op 17 Augustus 1986.

Zie ook "Ghendtsche Tydinghen" - 1986 - N° 6 - p.305.

Hugo COLLUMBIEN

OPROEP

Wij zoeken dringend iemand (m/v) die u pakjes kan maken bij onze verzending van "Ghendtsche Tydinghen" op de woensdagavond om 19.30 uur in het Documentatiecentrum en dit 6 maal per jaar.

Dezen die zich nuttig willen maken kunnen hun naam en adres opgeven aan: Heemkundige en Historische Kring Gent, Administratie, Koggestraat 14, 9000 Gent. ((Tel. 09.259.02.05)